MEMO

Aan	:	College van B&W en College van D&H
Van	:	Jehannes de Leeuw en Rien de Ridder
Datum	:	16 augustus 2016
Onderwerp	:	Evaluatie OAS 2009-2015

1. Inleiding

Op 17 september 2009 hebben de colleges van Dijkgraaf en Heemraden van het waterschap Zuiderzeeland en Burgemeester en Wethouders van de gemeente Noordoostpolder het Afvalwaterakkoord OAS Noordelijk Flevoland ondertekend. In het afvalwaterakkoord hebben het waterschap en de gemeente voor de planperiode 2009-2015 de verbeteringsmaatregelen in de bestaande afvalwaterketen onderling zodanig afgestemd, dat de uitgevoerde werkzaamheden konden worden uitgevoerd tegen de maatschappelijk laagste kosten.

Het akkoord heeft inmiddels de eindtermijn bereikt, waardoor het tijd is voor een evaluatie. Deze memo rapporteert in hoeverre de gezamenlijk overeengekomen doelstellingen zijn gerealiseerd en aan de verwachtingen is voldaan zoals uitgesproken bij de gezamenlijke ondertekening van het Afvalwaterakkoord.

2. Afvalwaterketenplan Noordoostpolder

De besturen van het waterschap en de gemeente hebben in de samenwerking in de afvalwaterketen in Flevoland afgesproken, samen het uit te voeren beleid onderling af te stemmen door het schrijven van een nieuw beleidsstuk. Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en het Transport- en Zuiveringsplan (TZP) van het waterschap maken plaats voor het "Afvalwaterketenplan Noordoostpolder (AKP) 2018-2024".
Bij het geven van een doorkijk naar voortzetting en actualisatie van de onderlinge samenwerking tussen waterschap en gemeente levert de evaluatie over de afgelopen periode van de uitgevoerde OAS-maatregelen input voor het schrijven van een gezamenlijk AKP Noordoostpolder. Bij het bestuurlijk vaststellen van het AKP door zowel het waterschap als gemeente zijn gelijktijdig de nieuwe afspraken voor het optimaliseren van de afvalwaterketen voldoende bekend om gezamenlijk de daarvoor overeengekomen doelstellingen te verwezenlijken.

3. Aanleiding

Op initiatief van het waterschap Zuiderzeeland is in september 2006 begonnen met het uitvoeren van een onderzoek naar het optimaliseren van het afvalwatersysteem voor Noordelijk Flevoland. Met name het bestaande transportstelsel vanaf de eindgemalen naar de afvalwaterzuiveringsinstallatie (awzi) Tollebeek dreigde onvoldoende toereikend te worden bij een verdergaande toename van de afvoer van afvalwater bij doorgaande groei van woningbouw en bedrijventerreinen.

De gemeente Noordoostpolder moest voor een aantal rioleringsstelsels nog verbeterings- en vervangingsmaatregelen uitvoeren om onder andere de vuilemissie naar het oppervlaktewatersysteem te verminderen. Het waterschap moest de awzi Tollebeek uitbreiden. De te maken keuzes voor uitbreiding waren daarbij mede afhankelijk van het afvalwateraanbod en de milieutechnische voorwaarden.

4. Oplossen van knelpunten in de afvalwaterketen

De bovenstaande te verwachten knelpunten konden worden opgelost door het uitvoeren van zogenoemde "end of pipe" maatregelen, door het vervangen van de bestaande transportleidingen door grotere leidingen en het installeren van extra tussengemalen, zogenoemde "boosters" binnen het huidig transportsysteem. Als waterschap en gemeente hadden wij bij deze oplossing de uit te voeren maatregelen onafhankelijk van elkaar opgepakt.

Een andere optie was door samenwerking met elkaar (waterschap en gemeente) te zoeken naar verbeteringsoplossingen in de bestaande afvalwaterketen. Een overgroot deel van het af te voeren afvalwater bestaat uit relatief schoon regenwater. Indien regenwater voor een deel niet langer onderdeel uitmaakt van de afvalwaterstroom, kunnen ingrijpende maatregelen binnen het transportsysteem achterwege blijven. In dat geval leidt het uitvoeren van bronmaatregelen tot een duurzamer resultaat, omdat:

- Bij de transportgemalen energie wordt bespaard door het beperken van het onnodig transporteren van regenwater;
- De noodzaak ontbreekt om bestaande transportleidingen te vergroten en het installeren van extra tussenliggende boostergemalen;
- Aanwezige verontreinigingen in het regenwater slechts ten dele worden gezuiverd op de awzi;
- Bij inzameling van regenwater wordt de bestaande afvalwaterstroom "verdund". De awzi levert de beste zuiveringsprestaties bij een constante aanvoer en samenstelling;
- Door piekafvoeren van grote hoeveelheden "koud" regenwater naar de awzi, neemt de temperatuur van het aangevoerde afvalwater af. Het zuiveringsproces wordt daardoor verstoord, waardoor het zuiveringsrendement afneemt.

5. Evaluatie

In oktober 2007 zijn de gezamenlijk uit te voeren maatregelen om de afvalwaterketen in Noordelijk Flevoland te optimaliseren door waterschap Zuiderzeeland en de gemeenten Urk en Noordoostpolder in een eindrapport vastgelegd. Vervolgens zijn afspraken gemaakt en opgenomen in een door beide besturen in 2009 ondertekend Afvalwaterakkoord. De hiervoor geldende tijdstermijn 2009-2015 tussen het waterschap Zuiderzeeland en gemeente Noordoostpolder ondertekend Afvalwaterakkoord is inmiddels verstreken. De tijd is aangebroken om te evalueren in hoeverre de eerder gezamenlijk overeengekomen afspraken zijn gerealiseerd, daarvan is afgeweken en nog wacht op realisatie. Na vaststelling van de bereikte resultaten kan worden bepaald of de eerder aangemerkte knelpunten binnen de afvalwaterketen nog steeds bestaan en daarvoor nog verdergaande maatregelen nodig blijven.

In de periode 2009 tot en met 2015 heeft het waterschap de awzi Tollebeek uitgebreid en gemoderniseerd en de pompcapaciteit van de transportgemalen vergroot. De gemeente op haar beurt heeft grootschalig bestaande gemengde rioleringsstelsels vervangen door gescheiden stelsels. Geconcludeerd kan worden dat de afvalwaterketen ten opzichte van 2009 aanwijsbaar is verbeterd. Het waterschap en de gemeente stellen voor een nieuwe planperiode samen de noodzaak en urgentie vast om deze op dezelfde voet voort te zetten of daarbij wellicht samen de bereidheid willen uitspreken om "een extra tandje" bij te zetten.

6. Referentiesituatie

Om het overzicht voor de uit te voeren maatregelen niet moeilijker te maken dan nodig, worden in de afvalwaterketen voor de zuiveringskring Noordelijk Flevoland de benodigde werkzaamheden door de gemeente Urk buiten beschouwing gelaten.

Uitgangspunt is de referentiesituatie geweest, waarin zowel het waterschap Zuiderzeeland als de gemeente Noordoostpolder haar eigen taken en verantwoordelijkheden in de afvalwaterketen afzonderlijk van elkaar uitvoeren. Om de

afvalwaterketen op orde te brengen en houden moet het waterschap daarvoor de volgende werkzaamheden uitvoeren:

• De aanleg van een 8-tal boostergemalen in de bestaande transportleidingen naar de awzi Tollebeek:	€ 3.715.000
• Het vergroten van de bestaande persleiding tussen Bant en Creil	€ 770.000
• Het vergroten van de bestaande pompcapaciteit van de bestaande pompen in de transportgemalen	€ 1.440.000
Totaal	€ 5.925.000

De gemeente brengt de afvalwaterketen op orde door:

• Het vervangen van gemengde rioleringsstelsels door gescheiden stelsels in Emmeloord Centrum en Espelervaart	€ 3.175.000
• Het aanleggen van een bergbezinkbassin in De Zuidert	€ 733.000
• Het aanleggen van een bergbezinkbassin in Luttelgeest	€ 170.000
Totaal	€ 4.078.000

7. Uitvoeren optimalisatiemaatregelen

Aan de hand van de referentiesituatie hebben het waterschap en de gemeente samen de benodigde werkzaamheden onderling afgestemd. Door afstemming is daarbij gezamenlijk onderzocht om de benodigde werkzaamheden doelmatiger uit te voeren. Voor beide overheden "snijdt het mes daarbij aan twee kanten", waardoor een gezamenlijk voordeel (besparing) wordt bereikt. Door eenzelfde resultaat te bereiken in vergelijking tot de referentiesituatie zijn de volgende werkzaamheden en investeringen herzien en aangepast. Voor het waterschap beperken de werkzaamheden zich tot:

• Het vergroten van de bestaande pompcapaciteit van de bestaande pompen in de transportgemalen	€ 1.440.000
• Het vergroten van het transportgemaal aan de Hannie Schaftlaan Emmeloord	€ 791.500
Totaal	€ 2.235.500

Voor de gemeente blijven de onderstaande werkzaamheden nodig:

• Afkoppelmaatregelen in Luttelgeest, Marknesse, Kraggenburg, Ens, Bant, Rutten en Creil	€ 2.237.500
• Het aanleggen van een bergbezinkbassin in De Zuidert	€ 733.000
• Het aanleggen van een bergbezinkbassin in Luttelgeest	€ 170.000
• Het aansturen van het rioolgemaal bedrijventerrein De Munt door aanpassing op *Realtimecontrol* (RTC)	€ 75.000
Totaal	€ 3.215.500

In vergelijking tot de totale investeringen voor de refentiesituatie van € 10.003.000 worden bij het gezamenlijk uitvoeren van de optimalisatiemaatregelen, de totale kosten gereduceerd tot € 5.451.000. De investeringen in de afvalwaterketen leveren door het gezamenlijk uitvoeren van OAS-maatregelen een besparing op van € 4.552.000 in vergelijking tot het verbeteren van de bestaande afvalwaterketen bij uitvoering van de referentiesituatie. De keuze was voor beide partijen snel gemaakt om na ondertekening gezamenlijk de optimalisatie maatregelen in uitvoering te brengen.

8. Correctie gezamenlijke besparing

In een vergelijk naar de gezamenlijk te realiseren besparing tussen het waterschap en de gemeente is bij de uitvoering van de optimalisatiemaatregelen geconstateerd dat het voordeel voor het waterschap aanmerkelijk groter uitvalt dan voor de gemeente. Gezamenlijk is daarvoor een correctie overeengekomen om voor alle partijen tot een evenredig voordeel te komen. Voor de correctie is teruggegrepen naar de referentiesituatie. Om tot een meer evenredige verdeling te komen van de gezamenlijke besparing heeft het waterschap € 700.000 overgemaakt naar de gemeente Noordoostpolder.

9. Werkelijk uitgevoerde optimalisatiemaatregelen

Na ondertekening van het Afvalwaterakkoord hebben het waterschap en de gemeente de uit te voeren optimalisatiemaatregelen in uitvoering gebracht. Mede op grond van voortschrijdend inzicht en afstemming van de dagelijkse praktijksituatie verschilt de werkelijke uitvoering op onderdelen met de aanbevelingen uit het eindrapport "Optimalisatie Afvalwater Systeem Noordelijk Flevoland" d.d. oktober 2007.

Deze evaluatie is onder andere bedoeld om uitleg te geven:

- Waardoor bij de gerealiseerde uitvoering afgeweken is van de tijdens de overeenkomst aangenomen maatregelen;
- Het opmaken van een balans om te bepalen in hoeverre de gezamenlijk gerealiseerde besparingen overeenkomen met het eerder ondertekend Afvalwaterakkoord.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de uitgevoerde OAS-maatregelen, zoals deze waren voorgenomen en daadwerkelijk zijn gerealiseerd.

Bemalingsgebied Rutten-Bant-Creil-Espel										
Afspraken OAS gemeente Noordoostpolder					**Afspraken OAS waterschap Zuiderzeeland**					
	afkoppelen verhard opp	**realisatie afk. verhard opp.**	**werkelijke kosten (€)**	**Onderzoek**	**uitg.situatie pompcap.**	**> pompcap.**	**Referentie pompcap.**	**realisatie pompcap.**	**werkelijke kosten (€)**	**Onderzoek**
Rutten	0,8 ha	0,5 ha	113.046		42 m3/u	22 m3/u	64 m3/u	51 m3/u	194.000	22.610
Bant	1,8 ha	1,13 ha	349.000	5.429	38 m3/u	32 m3/u	70 m3/u	46 m3/u	241.000	1.785
Creil	2,0 ha			5.428	135 m3/u	93 m3/u	228 m3/u	143 m3/u	227.000	
Espel					212 m3/u	71 m3/u	283 m3/u	216 m3/u	605.000	
Totaal	4,6 ha	1,63 ha	462.046	10.857					1.267.000	24.395

Bemalingsgebied Luttelgeest-Marknesse- Emmeloord-Zuid										
Afspraken OAS gemeente Noordoostpolder					**Afspraken OAS waterschap Zuiderzeeland**					
	afkoppelen verhard opp	**realisatie afk. verhard opp.**	**werkelijke kosten (€)**	**Onderzoek**	**uitg.situatie pompcap.**	**> pompcap.**	**Referentie pompcap.**	**realisatie pompcap.**	**werkelijke kosten (€)**	**Onderzoek**
Luttelgeest	0,75 ha	2 ha	400.308		49,5 m3/u	9,5 m3/u	59 m3/u	73m3/u	199.000	20.872
Marknesse	1,1 ha	3,5 ha	689.570	17.450	184 m3/u	76 m3/u	260 m3/u	235 m3/u	445.000	
Emmeloord Fabrieksweg		1,06 ha	90.000							
Emmeloord De Zuidert		1,7 ha	533.622	49.692	540 m3/u	85 m3/u	625m3/u	724 m3/u	783.000	27.727
Totaal	1,85 ha	8,26 ha	1.713.500	67.142					1.427.000	48.599

Bemalingsgebied Kraggenburg-Ens-Nagele										
Afspraken OAS gemeente Noordoostpolder					**Afspraken OAS waterschap Zuiderzeeland**					
	afkoppelen verhard opp	**realisatie afk. verhard opp.**	**werkelijke kosten (€)**	**Onderzoek**	**uitg.situatie pompcap.**	**> pompcap.**	**Referentie pompcap.**	**realisatie pompcap.**	**werkelijke kosten (€)**	**Onderzoek**
Kraggenb	0,5 ha			5.428	61 m3/u	29 m3/u	90 m3/u	90 m3/uur	203.000	
Ens	2,0 ha	0,5 ha	100.000		180 m3/u	49 m3/u	229 m3/u	235 m3/u	169.589	
Nagele	3,0 ha	3,53 + 0,4 ha	570.000 + 118.709		65 m3/u	38 m3/u	103 m3/u	99 m3/u	193.000	
Totaal	5,5 ha	4,43 ha	788.709	5.428					565.589	

Bemalingsgebied Emmeloord-Noord										
Afspraken OAS gemeente Noordoostpolder					Afspraken OAS waterschap Zuiderzeeland					
	afkoppelen verhard opp	realisatie afk. verhard opp.	werkelijke kosten (€)	Onderzoek	uitg.situatie pompcap.	> pompcap.	Referentie pompcap.	realisatie pompcap.	werkelijke kosten (€)	Onderzoek
Bomenbuurt (Acacialaan e.o)	1,3 ha	2,8 ha	602.915		1.000 m3/u	450 m3/u	1.450 m3/u	1.674 m3/	745.000	
Pallas- en Saturnusstraat	3,6 ha	3,3 ha	674.600							
Veerplein, Raamstraat e.o.		2,0 ha	74.100							
Paardenmarkt		1,2 ha	107.474							
Centrum Oost fase 1		4,1 ha	1.046.350	14.200						
Kruidenbuurt fase 1		1,6 ha	609.850	2.350						
Kruidenbuurt fase 2		2,1 ha	680.425							
Revelsant Oude Vlie		0,2 ha	31.950							
Totaal		17,3 ha	3.827.664	16.550					745.000	

10. Waardoor is bij uitvoering afgeweken van afspraken Afvalwaterakkoord?

Meerdere oorzaken liggen ten grondslag, waardoor de uitvoering van de optimalisatiemaatregelen anders is verlopen dan tijdens de ondertekening van het akkoord voorzien.

10.1 Gemengde rioleringsstelsels "*moesten*" voldoen aan de basisinspanning

Het uitgangspunt bij de uit te voeren maatregelen in de afvalwaterketen om de bestaande gemengde rioleringsstelsels milieutechnisch te verbeteren was bij ondertekening van het Afvalwaterakkoord nog voor een groot deel gebaseerd op het voldoen aan de zogenoemde basisinspanning. De basisinspanning is gebaseerd op een aantal middelvoorschriften, feitelijk een aantal aangenomen criteria waaraan gemengde rioleringsstelsels bij toetsing naar het milieutechnisch functioneren van deze stelsels zou moeten voldoen. In de praktijk werd landelijk lange tijd van deze middelvoorschriften gebruik gemaakt, geldend als rigide regelgeving, bedoeld om de vuilemissie bij riooloverstorten op het ontvangend oppervlaktewater met 50% terug te dringen. Bij een riooloverstort wordt daarvoor binnen het bestaande stelsel extra berging gecreëerd door de aanleg van een bergbezinkriool of –bassin. Daarnaast zorgt een bergbezinkriool of –bassin voor voldoende bezinking van het afvalwater, waardoor de vuillast van het overstortend ongezuiverd rioolwater op het ontvangend oppervlaktewater met 50% wordt terug gedrongen. Alle stelsels zijn hydraulisch doorgerekend om vast te stellen in hoeverre voldaan wordt aan de basisinspanning of daarvoor noodzakelijke maatregelen moesten worden uitgevoerd. In 1991 zijn landelijk afspraken gemaakt dat aanvankelijk vóór 1996 alle rioleringsstelsels moesten voldoen aan de basisinspanning. Reëel bezien was de hiervoor beschikbare gestelde tijd te kort met het gevolg dat een aantal malen de eindtijd voor het voldoen aan de basisinspanning naar achteren is geschoven naar zelfs 2010.

10.2 Het loslaten van het "normdenken"

Bij de uit te voeren OAS-maatregelen in het Afvalwaterakkoord is nog rekening gehouden met de aanleg van bergbezinkbassins in Luttelgeest en de woonwijk De Zuidert in Emmeloord. Al vooruitlopend op het op 23 mei 2011 door het ministerie van Infrastructuur en Milieu, het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen (UvW), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin) ondertekend Bestuursakkoord Water (BAW), zijn het waterschap en de gemeente het samen eens dat het gehanteerde "normdenken" niet langer een doel op zichzelf mag zijn. Voorkeur verdient met name maatregelen uit te voeren, waarmee met het oog op de lange termijn een breder doel kan worden bereikt. Dit betekent dat niet langer gekozen wordt om stelsels binnen een daarvoor vastgestelde termijn te laten voldoen aan de basisinspanning. Door bij de uit te voeren rioleringsmaatregelen de stelsels slechts aan het normvoorschrift basisinspanning te laten voldoen blijven kansen onbenut.

10.3 Bestuursakkoord Water (BAW) 2011

Het BAW heeft de door waterschap en gemeente op gang gebrachte cultuurverandering bevestigd. Op basis van nieuwe kennis en inzichten in de lokale situatie vraagt het BAW eerder gemaakte afspraken over te nemen investeringen (het voldoen aan de basisinspanning) te heroverwegen. Het BAW stelt met name belang in het bereiken van een gezamenlijke doelmatigheidswinst, landelijk in 2020 leidend tot een structurele besparing in de waterketen van 450 miljoen euro per jaar (380 miljoen voor waterschappen en gemeenten en 70 miljoen voor drinkwaterbedrijven). De gevraagde besparing is allesbehalve vrijblijvend en geldt als resultaatverplichting. Periodiek wordt daarvoor de voortgang getoetst door UvW en VNG of waterschappen en gemeenten daadwerkelijk de gevraagde stappen zetten om:

- Kosten te besparen (minder meer), door uitvoering te geven aan het verbeteren van de efficiëntie (de dingen goed doen) en de effectiviteit van de investeringen (de goede dingen doen) te vergroten;
- De kwaliteit te verbeteren van de beheertaken en het gebruik maken van het innovatievermogen;
- De personele kwetsbaarheid te verminderen bij de uitvoering van de beheertaken.

De door het BAW gevraagde heroverweging heeft zijn weerslag gehad op de eerder voorgenomen maatregelen om te voldoen aan de gemaakte afspraken in het Afvalwaterakkoord. De aanleg van voorgenomen bergbezinkbassins in Luttelgeest en woonwijk De Zuidert in Emmeloord zijn niet uitgevoerd. Ter verbetering van de bestaande stelsels is gekozen voor het deels aanpassen van de bestaande gemengde stelsels door gescheiden stelsels, waardoor zowel uitvoering wordt gegeven aan de gemeentelijke watertaken als het terugdringen van het aantal riooloverstorten.

10.4 Gewijzigde inzichten voor optimaal functionerend rioleringsstelsel

In vergelijking tot begin jaren 90 hebben verschuivingen plaats gevonden, welk belang wij hechten aan een optimaal functionerend rioleringsstelsel. De aandacht voor de waterkwaliteit door het terugdringen van vuilemissies tijdens riooloverstorten op het ontvangend oppervlaktewater is verschoven naar het eveneens door de gemeente mogelijkheden open houden uitvoering te geven aan de gemeentelijke watertaken, zoals deze in 2008 wettelijk zijn vastgelegd. Gemeenten hebben een zorgplicht (in zoverre dit redelijkerwijs van haar mag worden gevraagd) voor het inzamelen van overtollig hemelwater. In het openbaar gemeentelijk gebied treft de gemeente waterhuishoudkundige maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. De aandacht voor deze taken wordt nog vergroot door de (her)inrichting van de openbare ruimte in het stedelijk gebied zodanig uit te voeren om deze voldoende bestand te laten zijn tegen te verwachten klimaatverschuivingen.

10.5 Afspraken Afvalwaterakkoord komen niet overeen met de uitvoering

Uit de tabellen kan worden afgeleid dat de gemeente voor alle bemalingsgebieden nog niet heeft voldaan aan de in het Akkoord gevraagde af te koppelen verharde oppervlakken.

Enerzijds kan dit worden verklaard, doordat afkoppelen afhankelijk is van de mate waarin het kansrijk kan zijn tegen relatief lage kosten verharde oppervlakken van de bestaande gemengde rioleringsstelsels af te koppelen. Met name in de kleine dorpskernen is het aantal af te koppelen hectares in vergelijking tot het totaal op de riolering aangesloten verhard oppervlak moeilijk haalbaar. Het gevraagde af te koppelen verhard oppervlak vertegenwoordigt namelijk een groot aandeel van het totaal aangesloten verhard oppervlak.

Anderzijds worden met name de kansen benut door het afkoppelen van regenwater te combineren met het uitvoeren van de vervanging van de bestaande riolering en/of de

herinrichtingswerkzaamheden in de openbare ruimte. Daarbij heeft de gemeente gekozen voor het uitvoeren van duurzame maatregelen, waardoor afgeweken is van de eerdere voorstellen uit het OAS-eindrapport.

Voor de bemalingsgebieden Luttelgeest – Marknesse - Emmeloord-Zuid en Emmeloord-Noord is meer afgekoppeld dan vanuit het optimaliseren van de afvalwaterketen gevraagd. Bij de uitgevoerde maatregelen zijn niet de geconstateerde knelpunten in het transportsysteem en awzi maatgevend geweest. Doorslaggevend is het realiseren van robuustere stelsels in het bestaand stedelijk gebied door het ondervangen van hoge grondwaterstanden in het stedelijk gebied en de benodigde ruimte voor het afvoeren en bergen van hemelwater daarvoor in het gebied zelf te bestemmen. Bij het evalueren van de daadwerkelijke kosten van de gerealiseerde optimalisatie van de definitief uitgevoerde maatregelen laten deze zich niet herleiden naar de aanvankelijke aannames uit het definitief OAS-rapport.

11. Totale uitgaven in de afvalwaterketen 2009-2015

Bij de definitieve vaststelling van het OAS-rapport in oktober 2007 is geconstateerd dat door het beter afstemmen van de uit te voeren maatregelen door het waterschap en de gemeente, de afvalwaterketen voor € 5.451.000 (zie 7) op orde kan worden gebracht. Door gewijzigd voortschrijdend inzicht, het ook tegelijkertijd realiseren en oplossen van watersysteemvraagstukken en de samenloop met beheer en onderhoudsinspanningen zijn de investeringen hoger uitgevallen. Zoals gemeld laten de uitgevoerde maatregelen zich niet vergelijken met de eerdere uitgangspunten uit het eindrapport van de OAS. Gekozen is voor een bredere afweging bij de vervanging en aanpassing van de bestaande riolering om gelijktijdig meerdere doelen te kunnen realiseren.

Vergelijk daadwerkelijke investeringen in de afvalwaterketen ten opzichte van oorspronkelijke OAS-maatregelen		
	Gemeente Noordoostpolder	Waterschap Zuiderzeeland
Bemalingsgebied Rutten-Bant-Creil-Espel	€ 472.903	€ 1.291.395
Bemalingsgebied Luttelgeest-Marknesse-Emmeloord-Zuid	€ 1.780.642	€ 1.475.599
Bemalingsgebied Kraggenburg-Ens-Nagele	€ 794.137	€ 565.589
Bemalingsgebied Emmeloord-Noord	€ 3.844.214	€ 745.000
Totaal uitgevoerde verbeterinvesteringen	**€ 6.891.896**	**€ 4.077.583**
aangenomen OAS-maatregelen	€ 3.215.000	€ 2.235.500
investeringen verbetermaatregelen t.o.v. oorspronkelijke uitgangspunt OAS-maatregelen	+€ 3.676.896	+€ 1.842.083

Verwijzend naar bovenstaande tabel heeft dit voor het waterschap geleid tot een investering in de afvalwaterketen van € 4.077.583 en voor de gemeente van € 6.891.896. De investeringen zijn hoger uitgevallen dan eerder bij het OAS-rapport aangenomen. Zoals opgemerkt zijn maatregelen uitgevoerd, waarbij gelijktijdig meerdere doelen zijn gerealiseerd. De uitgevoerde duurzame maatregelen betalen zich in de toekomst voldoende terug. Bij de aangepaste en verbeterde rioleringsstelsels is rekening gehouden deze toekomstbestendig te maken. De uitgevoerde maatregelen bij bestaande rioleringsstelsels zijn beter bestand tegen het verwerken van extreme buien dan waarmee eerder bij het hydraulisch doorrekenen van onze rioleringsplannen rekening is gehouden.

12. Opstellen van een nieuw beleidsplan in de afvalwaterketen

Bij ondertekening van het Afvalwaterakkoord in 2009 waren de uit te voeren maatregelen en investeringen met name gericht op het optimaliseren van de bestaande afvalwaterketen tegen de laagst maatschappelijke kosten. In het samen met het waterschap te schrijven Afvalwaterketenplan 2018-2024 worden de ambities zoals

vastgesteld in het Afvalwaterakkoord uit 2009 uitgebreid. Naast het verder vervolg geven aan de uitvoering van verbeteringsmaatregelen, is de aandacht gevestigd op een gebiedsgericht afvalwaterbeleid in het buitengebied, emissies vanuit de glastuinbouw, een transitie naar een duurzaam afvalwatersysteem via innovatie en het herzien en het maken van nieuwe afspraken over taak en rolverdeling binnen de inzameling, transport en zuivering en afvalwater (zorgplichten, exploitatie van rioolgemalen e.d.).

13. Herziening verdeling exploitatiekosten "dubbelbelanggemalen"

Momenteel is binnen het kader van de samenwerking in de afvalwaterketen in Flevoland een onderzoek gestart naar een herziening van de verdeling van de exploitatiekosten voor de dubbelbelanggemalen. Voor een tiental hoofdgemalen binnen de bestaande afvalwaterketen van de Noordoostpolder is sprake van een zogenoemd "dubbelbelang". Het waterschap en de gemeente hebben namelijk beiden voor het afvoeren van het stedelijk afvalwater een transportfunctie. Het waterschap draagt de zorg voor het horizontaal transport naar de awzi en de gemeente neemt het verticaal transport voor haar rekening.

In de jaren 70 van de vorige eeuw is voor een jaarlijkse verrekening van de exploitatiekosten een rekenformule bepaald om tot een kostenverdeling te kunnen komen. Het waterschap neemt als eigenaar van de hoofdgemalen de verantwoording voor het jaarlijks beheer en onderhoud voor haar rekening. Jaarlijks stuurt het waterschap een rekening naar de gemeente om een deel van de gemaakte exploitatiekosten over te maken naar het waterschap. Naar de huidige inzichten is deze regeling onvoldoende transparant en verschilt de regeling per gemeente, waardoor geen sprake is van een uniforme regeling. Gezocht wordt naar een passende regeling, waarmee beter voldaan wordt aan de afspraken uit het BAW. In het BAW zijn afspraken gemaakt over efficiëntie en effectiviteit. Het onderling opzadelen van administratieve handelingen door het sturen van rekeningen is geen toonbeeld van navolging van deze doelstellingen.

Het uitvoeren van een gezamenlijk onderzoek moet voor alle gemeenten met het waterschap een uniforme regeling opleveren over het beheer en onderhoud van de dubbelbelanggemalen. Bedoeling is dat over een nader te bepalen regeling met alle deelnemende partijen overeenstemming wordt bereikt. Op onderdelen blijft daarvoor maatwerk mogelijk.

14. Vervolg

Bij aanvang van de uit te voeren OAS-maatregelen was het "normdenken", door stelsels te laten voldoen aan de zogenoemde basisinspanning nog leidend. Het gezamenlijk in 2009 ondertekend Afvalwaterakkoord tussen het waterschap en de gemeente was nog voor een groot deel gebaseerd op vrijblijvendheid en vrijwilligheid. Daarvoor is samen al vooruitgelopen op de doelstellingen zoals deze in 2011 zijn verwoord in het BAW.

Het BAW 2011 onderscheid zich met name van het eerder ondertekend Afvalwaterakkoord door de bepaling dat van vrijblijvendheid en vrijwilligheid bij een onderlinge samenwerking tussen het waterschap en gemeente niet langer sprake mag zijn. Van het waterschap en gemeente wordt een resultaatverplichting verwacht om door samenwerking de efficiëntie en effectiviteit in de afvalwaterketen te verbeteren. Een integrale benadering door waterschap en gemeente is daarvoor een vereiste. Het is van belang de bestaande afvalwaterketen toekomstbestendig te verbeteren. Het waterschap Zuiderzeeland en de gemeente Noordoostpolder hebben daarvoor in de afgelopen periode 2009-2015 al de eerste stappen gezet. Beide partijen hebben de intentie uitgesproken de onderlinge samenwerking in de afvalwaterketen in de komende periode te intensiveren. Daarvoor is de volgende stap het schrijven van een gezamenlijk Afvalwaterketenplan Noordoostpolder voor de planperiode 2018-2024 zijn. De evaluatie van de afgelopen periode van de uitgevoerde OAS-maategelen is daarvoor het vertrekpunt.